

EESTI VABARIIGI PREEMIAD

2026

EESTI VABARIIGI PREEMIAD

2026

**Raamatust saab ülevaate 2026. aasta
riiklike teaduspreemiate, F. J. Wiedemanni keeleauhinna
ning spordi- ja kultuuripreemiate laureaatidest
ja 2025. aasta hariduspreemiate laureaatidest.**

Raamat on valminud Eesti Teaduste Akadeemia,
Kultuuriministeeriumi ning Haridus- ja Teadusministeeriumi koostöös.

FOTOD

Grupifoto: Erlend Štaub; teadus-, spordi- ja kultuuripreemiate
ning F. J. Wiedemanni keeleauhinna laureaadid: Martin Ahven / Õhtuleht,
Andres Keil, Kaupo Kikkas, Kairit Leibold / ERR, Arno Mikkor,
Britt Mäekuusk / EUL, Hendrik Osula, Raigo Pajula / EOK, Erlend Štaub;
hariduspreemia laureaadid: Christian Johannes Kask, Elmo Riig

Koostajad Helin Kask, Liina Pissarev, Norman Pöder,
Krista Tamm, Asta Trummel
Toimetaja Terje Tuisk
Kujundusmakett Kaspar Ehvest
Küljendus Ulla Säre
Keeletoimetaja Karol Rummi

Trükitud Tallinna Raamatutrükikojas

SISUKORD

RIIKLIKUD TEADUSPREEMIAD	9
ELUTÖÖPREEMIA	11
Martin Zobel	12
TEADUSPREEMIA VÄLJAPAISTVA AVASTUSE EEST	15
Martti Raidal, Mario Kadastik ja Kristjan Kannike	16
AASTAPREEMIA	19
Velle Toll, Hannes Keernik, Jorma Rahu, Heido Trofimov, Piia Post ja Tanel Voormansik	20
Kaido Tammeveski, Ave Sarapuu, Heiki Erikson, Marek Mooste, Jaana Lilloja ja Srinu Akula	22
Targo Kalamees	24
Triin Laisk	26
Evelin Loit-Harro ja Liina Talgre	28
Kati Orru ja Sten Hansson	30
Karsten Staehr	32
Helle Metslang	34
RIIGI F. J. WIEDEMANNI KEELEAUHIND	37
Anu Lamp	38
RIIKLIKUD SPORDIPREEMIAD	41
ELUTÖÖPREEMIAD	43
Merike Rõtova	44
Üllar Kerde	46
AASTAPREEMIAD	49
Niina Petrõkina	50
Svetlana Varnavskaja	52
Ralf Tribuntsov	54
Tanel Visnap ja Tiina Torop	56
Eneli Jefimova	58
Katrina Lehis	60

RIIGI KULTUURIPREEMIAD	63
ELUTÖÖPREEMIAD	65
Krista Kaer	66
Raine Karp	68
Mark Soosaar	70
AASTAPREEMIAD	73
Hans Christian Aavik	74
Tõnis Pill ja Ivo Felt	76
Paavo Järvi	78
Duo Ruut – Ann-Lisett Rebane ja Katariina Kivi	80
Anders Härm	82
RIIKLIKUD HARIDUSPREEMIAD	85
ELUTÖÖPREEMIA	87
Aili Kiin	88
AASTAPREEMIAD	91
Teele Saar	92
Kaiel Altpere	94
Kärt Kaseorg-Korbe	96
Kadri Saaremaa	98
Eve Paap	100
Veiko Belials	102
Liia Tammes	104
Liis Pendla	106
Jasper Adamson	108
Ulla Preeden	110
Eesti Euroopa Kosmoseagentuuri projekt ESERO	112
Elektrivaldkonna noortefestival Positron	114

Riiklike preemiate laureaadid 18. veebruaril 2026 Eesti esindushoones. Esimeses reas istuvad vasakult: Piia Post, Tiina Torop, Anu Lamp, Mark Soosaar, Merike Rõtova, Martin Zobel, Üllar Kerde, Krista Kaer, Helle Metslang ja Triin Laisk. Teises reas vasakult: Ave Sarapuu, Jaana Lilloja, Heido Trofimov, Evelin Loit-Harro, Liina Talgre, Mario Kadastik, haridus- ja teadusminister Kristina Kallas, Eesti Teaduste Akadeemia president Mart Saarma, kultuuriminister Heidi Purga,

peaminister Kristen Michal, Hans Christian Aavik, Anders Härm, Katariina Kivi, Ann-Lisett Rebane ja Heiki Erikson. Tagumises reas vasakult: Marek Mooste, Hannes Keernik, Velle Toll, Jorma Rahu, Tanel Visnap, Kristjan Kannike, Martti Raidal, Eesti Ujumislüüdu esindaja Toomas Kleesment, Targo Kalamees, Sten Hansson, Kati Orru, Karsten Staehr, Tõnis Pill ja Kaido Tammeveski. Foto: Erlend Štaub

RIIKLIKUD TEADUSPREEMIAD

ELUTÖÖPREEMIA

*Teaduspreemia pikaajalise tulemusliku
teadus- ja arendustöö eest*

Martin Zobel (Tartu Ülikool)

Foto: Erlend Štaub

Martin Zobeli elutöö on viinud Eesti ökoloogiateaduse maailma tippu. Tema panus on eriti märkimisväärne nii Eesti loopealsete ja metsade taimekoosluste ökoloogia uurimisel kui ka ökoloogilise teooria arendamisel laiemalt. Emeriitprofessor Zobeli arendatud liigifondi kontseptsioon on oluliselt mõjutanud ökoloogilise teooria arengut globaalses teadusruumis ning leidnud rahvusvahelist tunnustust ja kasutamist. Tema käsitus taimede ja nende mikroobsete partnerite, eelkõige mükoriisaseente koosmõjust on avanud uusi vaatenurki taimekoosluste mõistmisel. Ta tõi Eesti ökoloogiateadusesse molekulaarse, DNA-analüüsil põhineva lähenemise, mis oli omal ajal ökoloogide seas uudne ja murranguline. Martin Zobeli teaduslik pärand elab edasi nii tema teadustöodes kui ka arvukates õpilastes.

TEADUSPREEMIA
VÄLJAPAISTVA
AVASTUSE EEST

Teaduspreemia panuse eest Higgsi bosoni avastamisse ja selle omaduste mõõtmisesse suure hadronite põrguti (Large Hadron Collider, LHC) kompaktse müüonisolenuidi (Compact Muon Solenoid, CMS) eksperimendis Euroopa Tuumauuringute Organisatsioonis (CERN)

Martti Raidal, Mario Kadastik ja Kristjan Kannike
(Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituut)

Vasakult: Kristjan Kannike, Mario Kadastik ja Martti Raidal. Foto: Erlend Štaub

Higgsi bosoni avastamine CERN-is, Euroopa Tuumauuringute Organisatsioonis 2012. aastal oli selle sajandi fundamentaalfüüsika kõige olulisem tulemus. See paradigmat muutev avastus viis lõpule osakestefüüsika standardmudeli. Higgsi bosoni avastamine oli ulatusliku rahvusvahelise koostöö tulemus. Martti Raidali ja tema töörühma panus sellesse avastusse on rahvusvaheliste tipp-eksperptide arvates olnud märkimisväärne. Higgsi boson avastati kompaktses müüonite solenoidi (CMS) eksperimendis tänu viie erineva Higgsi osakese lagunemiskanali analüüside kombineerimisele. Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituudi (KBFI) teadlaste peamine panus avastusse oli analüüsida üht viiest lagunemiskanalist: Higgsi bosoni lagunemist neljaks müüoniks. KBFI teadlaste rühm simuleeris selle protsessi taustamüra teistest füüsikalistest protsessidest ning otsis nelja müüoni signaali CMS-i andmetest. Lisaks osalesid KBFI teadlased oma tulemuste kombineerimises teiste lagunemiskanalite analüüsidega, mille tulemusena jõuti ühiselt Higgsi bosoni avastamiseni.

AASTAPREEMIAD

*Teaduspreemia loodusteaduste valdkonnas
tööde tsükli „Inimtekkelise õhusaaste põhjustatud
pilvede lumestumise avastamine“ eest*

Velle Toll, Hannes Keernik, Jorma Rahu, Heido
Trofimov, Piia Post ja Tanel Voormansik (Tartu Ülikool)

Vasakult: Heido Trofimov, Jorma Rahu, Piia Post,
Hannes Keernik ja Velle Toll. Foto: Erlend Štaub

Tanel Voormansik. Foto: erakogu

Globaalne soojenemine on justkui köievedu kahe vastandliku inimõju vahel. Fossiilkütuste põletamisest tekib nimelt nii kliimat soojendav kasvuhooneefekt kui ka õhusaasteosakeste jahutav mõju. Seejuures on õhusaasteosakeste mõju pilvedele ja Maa kliimale seotud suure määramatusega. Kaasprofessor Velle Tollei töörühm avastas, et teatud tüüpi inimtekkelised õhusaasteosakesed põhjustavad alla null kraadi jahtunud veepilvede jäätumist ja lumestumist. Töörühma avastus näitab, et tööstuslikud õhusaasteosakesed võivad veepilvedes tekitada jääkristalle, mis omakorda võib vähendada pilvisust ja muuta Maa energiatasakaalu. Kuna teadlased võrdlesid satelliitide ja ilmaradarite abil tugevate tööstusallikate ümbruses kõrvuti asetsevaid saastunud ja saastumata pilvi, õnnestus neil kindlaks teha saasteosakeste põhjuslik mõju pilvede omadustele. Avastus täidab olulise lünga kliimateaduses, parandades arusaama inimtegevuse mõjust pilvedele ja Maa kliimale.

*Teaduspreemia loodusteaduste valdkonnas
tööde tsükli „Uuvised nanostruktuursed elektro-
katalüsaatorid madalatemperatuursetele
kütuseelementidele ja tsink-õhk akudele“ eest*

Kaido Tammeveski, Ave Sarapuu, Heiki Erikson,
Marek Mooste, Jaana Lilloja ja Srinu Akula
(Tartu Ülikool)

Vasakult: Kaido Tammeveski, Jaana Lilloja,
Marek Mooste, Ave Sarapuu ja Heiki Erikson.
Foto: Erlend Štaub

Srinu Akula. Foto: erakogu

Madalamal temperatuuril kui 100 °C töötav vesinikkütuseelement on efektiivne energia muundamise tehnoloogia, mida rakendatakse eelkõige transpordisektoris, aga ka muudes valdkondades. Energia salvestamiseks on aga tänu suurele energiatihedusele paljulubav tsink-õhk akude tehnoloogia. Mõlemas seadmes kasutatakse elektrokeemiliste reaktsioonide kiirendamiseks väärismetallidel põhinevaid katalüsaatoreid, kuid nende kõrge hind ja piiratud kättesaadavus takistavad tehnoloogiate laiemat rakendamist. Seetõttu on äärmiselt vajalik arendada odavamaid ja jätkusuutlikumaid elektrokatalüsaatoreid. Preemia pälvinud tööühm on andnud olulise panuse nanostruktuursete elektrokatalüsaatorite väljatöötamise, arendades nii täiesti väärismetallivabu katalüsaatoreid kui ka nanomaterjale, mille kasutamine vähendab oluliselt kütuseelemendis vajaminevat väärismetallide kogust. Lisaks on nad valmistanud katalüsaatormaterjale biomassist ja tööstusjääkidest, et leida võimalusi nende väärindamiseks. Professor Kaido Tammeveski tööühm on märkimisväärselt edendanud jätkusuutlikku energeetikat, muutes kättesaadavamaks nii vesinikutehnoloogiad kui ka uused energiasalvestid.

Teaduspreemia tehnika ja tehnoloogia valdkonnas tööde tsükli „Elamufondi tervikrenoveerimine ja niiskusturvalisuse tagamine inimeste elukvaliteedi parandamiseks ja hoonete keskkonnamõju vähendamiseks“ eest

Targo Kalamees (Tallinna Tehnikaülikool)

Foto: Erlend Štaub

Targo Kalamehe teadustöö on oluliselt panustanud hoonete ehitusfüüsika, piirdetarindite, energiatõhususe ja kliimakindluse arengusse, keskendudes olemasolevate korterelamute terviklikule renoveerimisele ja hoonete niiskusturvalisuse tagamisele. Tema töö keskne tulemus on tehase renoveerimise tehnoloogia väljatöötamine, mis põhineb uuenduslikel eeltoodetud piirdetarindite lisasoojustuselementidel ning viib suure osa tavapäraselt ehitusobjektidel tehtavast tööst tehastesse. Nii on loodud uus standard hoonete renoveerimises, võimaldades senisest kiiremat, kvaliteetsemat ja objektidel väiksema tööjõuvajadusega renoveerimist. Arendatud tehnoloogia turuküpsust ja praktilist väärtust kinnitavad enam kui 50 Eestis tehase renoveerimise lahendustega renoveeritud korterelamut, Eesti majatehaste alustatud eksport Saksamaale ning käimasolev näidisrenoveerimise projekt Ukrainas. Professor Targo Kalamehe töö on loonud teadusliku aluse Eesti elamufondi renoveerimislahendustele ning toetanud nii praktiliste juhendite kui ka poliitikameetmete kujundamist, mille eesmärk on hoonete renoveerimise hoogustamine.

*Teaduspreemia arsti- ja terviseteaduste
valdkonnas tööde tsükli
„Naiste tervise geneetika“ eest*

Triin Laisk (Tartu Ülikool)

Foto: Erlend Štaub

Triin Laisa teadustöö keskendub naiste tervist kujundavate geneetiliste mehhanismide mõistmisele, sidudes genoomika, epidemioloogia ja suurandmete analüüsi. Tema juhitud uurimused on andnud esmakordselt tervikliku ülevaate erinevate günekoloogiliste ja rasedusaegsete seisundite geneetilisest riskiteguritest ning nende omavahelistest seostest. Professor Triin Laisa töörühm on osalenud viljatuse, endometrioosi, emakavälise raseduse, preeklampsia, vaagnapõhja allavaje ja hormonaalsete regulatsioonimehhanismide uurimisel, mis on avanud uusi vaatenurki naiste tervise bioloogilisele taustale. Oluline osa tema teadustööst on olnud ka naiste tervisega seotud haiguste geneetilise arhitektuuri kaardistamine ja nende teadmiste rakendamine riskide ennustamisel ning personaalmeditsiini arendamisel. Uuringute kõrval on tema töörühm panustanud ka emakakaelavähi geneetiliste riskifaktorite uurimisse ja riskimudelite arendamisse, luues aluse täpsematele ennetus- ja sõeluuringustrateegiatele. Ta on loonud Eestis ja rahvusvaheliselt uue kvaliteedi naiste tervise genoomika ja epidemioloogia lõimimisel. Tema tööd ajakirjades Nature Medicine ja Nature Genetics on rahvusvahelise mõjukusega teetähised, mis ühendavad ulatuslikud andmestikud, rangelt disainitud analüüsid ja selge kliinilise rakendatavuse.

*Teaduspreemia põllumajandusteaduste ja
veterinaaria valdkonnas tööde tsükli
„Kvaliteetne saak keskkonnasõbralikult ja
Eesti maad hoides“ eest*

Evelin Loit-Harro ja Liina Talgre (Eesti Maaülikool)

Foto: Erlend Štaub

Põllumajanduse olulisim ülesanne on kasvatada kvaliteetset toidu toorainet ja tagada seeläbi toidujulgeolek. Evelin Loit-Harro ja Liina Talgre teadustöö keskendub konkurentsivõimelise, kvaliteetse ja stabiilse põllumajandussaaagi tagamisele viisil, mis hoiab mulda, elurikkust ja Eesti põllumajandusmaad. Nende teaduslik panus on mitmekesine, alates klassikalisest agronoomiast kuni molekulaarsete uuringuteni. Uurimistööde tugevaks aluseks on pikaajaline mahe- ja tavaviljeluse külvikorrakatse. Selle tulemused kinnitavad, et keskkonnasõbralikud lahendused, nagu vahekultuuride kasutamine, mitmekesine külvikord ja tasakaalustatud väetamine, aitavad tagada stabiilse ja kvaliteetse saagi ning hoida mullaviljakust. Oluline panus on antud ka viljelusviiside mõju selgitamiseks toidutoorme kvaliteedile. Professor Evelin Loit-Harro ja kaasprofessor Liina Talgre uurimistöö tulemused aitavad nii rahvusvahelisel kui ka kohalikul tasandil välja töötada tõenduspõhist põllumajandus- ja keskkonnapoliitikat ning rakendada praktikas kestlikke taimekasvatusevõtteid.

*Teaduspreemia sotsiaalteaduste valdkonnas
tööde tsükli „Haavatavus hädaolukordades:
analüüs ja lahendused“ eest*

Kati Orru ja Sten Hansson (Tartu Ülikool)

Foto: Erlend Štaub

Kati Orru ja Sten Hanssoni uurimistöö käsitleb hädaolukordi alates loodus- ja tööstusõnnetustest kuni pandeemiate ja sõadadeni, näidates, kuidas ühiskondlik ettevalmistamatus ja haavatavuse algpõhjuste eiramine suurendavad ohusündmuste laastavat mõju. Professor Kati Orru ja kaasprofessor Sten Hanssoni uurimisrühm on loonud originaalse raamistiku sotsiaalse haavatavuse analüüsimiseks, arendanud elanikkonnakaitset toetava haavatavuse triaazüsteemi ning juhtinud rahvusvahelist võrdlevat uurimistööd. Eestis on sellel teadustööl oluline praktiline väärtus, toetades kriisivalmiduse suurendamist ning pakkudes sisendit poliitikakujundajatele (ministeeriumid ja riigiametid, sh Päästeamet).

*Teaduspreemia sotsiaalteaduste valdkonnas
tööde tsükli „Euroopa muutumise makro-
ökonoomilised põhjused ja tagajärjed“ eest*

Karsten Staehr (Tallinna Tehnikaülikool)

Foto: Erlend Štaub

Karsten Staehr on üks mõjukamaid Eesti majandusteadlasi, kelle teadustöö on süstemaatiliselt analüüsinud Eesti ja teiste Euroopa riikide majanduskasvu, inflatsiooni, makromajanduspoliitikat ja üleminekumajanduse väljakutseid. Tema uurimistööd paistavad silma tugeva empiirilise meetodika ja rahvusvahelise nähtavuse poolest ning on avaldatud kõrgetasemelistes rahvusvahelistes teadusajakirjades. Professor Staehr on järjekindlalt sidunud akadeemilise uurimistöö Eesti majanduspoliitiliste debattidega, pakkudes tõenduspõhiseid analüüse eelarvepoliitika ja majandusarengu küsimustes. Lisaks teadustööle on ta andnud olulise panuse Eesti majandusteadlaste järelkasvu haridusse ja Eesti majandusteaduse rahvusvahelistumise edendamisse.

Teaduspreemia humanitaarteaduste ja kunstide valdkonnas tööde tsükli „Eesti keele kasutuspõhine mitmekesisus ja selle kujunemine“ eest

Helle Metslang (Tartu Ülikool)

Foto: Erlend Štaub

Eesti keeleteaduses tõuseb Helle Metslang esile oma avatud vaimu, laia silmaringi ja erakordselt mitmekülgse, vaibumatu uurimishuvi poolest. Emeriitprofessor Metslangi teadustööd on oluliselt avardanud eesti keele ajaloolise ja praeguse mitmekesisuse mõistmist ning aidanud kaasa teaduspõhise eesti keele korralduse arengule. Helle Metslangi innovatiivsete teadustulemuste aluseks on uute keelekorpuste analüüs, kasutades erinevaid uudseid kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid meetodeid. Teda on iseäranis huvitanud, kuidas inimesed eesti keelt mõistavad ja kasutavad, kuidas on ajaloo käigus teisenenud hoiakud ja normingud ning kuidas keel neid muutusi peegeldab. Helle Metslangi viimaste aastate teadustöö keskne saavutus on tema koostatud ja toimetatud uus, läbi aegade põhjalikum „Eesti grammatika“, mille üks juhtivaid autoreid oli ka ta ise. Grammatika koondab ja sünteesib eesti keele uurimise tulemusi ja pakub kompaktses vormis infot eesti keele peamistest aspektidest, tuues välja tänapäeva eesti keeles ilmneva variatiivsuse, muutustendentsid, aga ka keelekasutuse erinevused kirjakeele normingutest.

RIIGI
F. J. WIEDEMANNI
KEELEAUHIND

*Ferdinand Johann Wiedemanni keeleauhind
pikaajalise mõjuka panuse eest eesti keele
kõlakultuuri ja selge väljenduse väärtustamisel
näitleja, õppejõu ning tõlkijana*

Anu Lamp

Foto: Erlend Štaub

Anu Lamp on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia professor ning Tallinna Linna-teatri näitleja. Ta on õppinud Tartu Ülikoolis eesti filoloogia erialal ning lõpetanud Tallinna Riikliku Konservatooriumi lavakunstikateedri.

Anu Lamp on olnud mitmele põlvkonnale autoriteet ja eeskuju kõiges, mis puudutab ilusat ja korrektset eesti keelt, eneseväljendust ja suulist kõnekeelt. Ühelt poolt on eeskujuks tema enda rollid teatrilaval, lugematutes raadiokuuldemängudes ja dublaažides või töö audioraamatute lugejana. Selge ja ladusa eneseväljenduse eest on ta pälvinud ka mitmeid auhindu.

Teisalt on Anu Lamp paljude praeguste näitlejate õpetaja. Ta on üle 30 aasta õpetanud lavakõnet, olnud erialaõppejõud, pidanud loenguid eesti keele ja kultuuri ajaloost ning vedanud lavakõne suunaga magistriõpet. Õppejõuna peab ta oluliseks süvendatud emakeeleõpet, kuna see kasvatab näitleja austust keele vastu ning õpetab sõnaga ümber käima. Ta on alati rõhutanud, et näitleja on kuuldav mujalgi kui teatrilaval. Seetõttu on tema õpilastest kasvanud ilusa emakeele saadikud.

Samuti on Anu Lamp hinnatud tõlkija. Ta on inglise ja prantsuse keelest tõlkinud üle poolesaja näidendi, lisaks mitmed teatriteoreetilised raamatud, mis rikastavad Eesti kultuuripilti. Tema lugemuse ja silmaringiga suudavad siinses teatriilmas võistelda vähesed.

RIIKLIKUD SPORDIPREEMIAD

ELUTÖÖPREEMIAID

Spordipreemia Eesti male arengu kujundamise eest nii sportliku tegevuse, õpetamise, ajakirjanduse kui ka maleajaloo talletamise kaudu

Merike Rõtova

Foto: Erlend Štaub

Merike Rõtova näitab ehedalt, et sport ei ole seotud vanuse, ühe eluetapi ega teatud tulemustega, vaid on kestav mõtte- ja eluviis. Tegemist on rahvusvahelise suurmeistriga kirimales, kes on sel alal võitnud mitmeid maailmameistrivõistluste medaleid ja tulnud naiskonnaga kirimaleolümpia võitjaks. Ta osaleb tänaseni turniiridel, käib võistlusi jälgimas ning on siiani oluline osaline Eesti maleelus.

Tema panus ulatub kaugemale isiklikest tulemustest. Aastakümnete jooksul on ta tegutsenud maleajakirjaniku ning maleteste koostaja ja toimetajana, jäädvustades Eesti male arengut ja selle võtmeisikuid. Tema koostatud teoste hulka kuuluvad muu hulgas kogumikud „Male Eestis“ ning „Mälestusi Paul Keresest“, mis on kujunenud olulisteks allikateks Eesti maleajaloo käsitlemisel. Ta tegutseb jätkuvalt maleajakirjanikuna, intervjuuerides nii Eesti maletajaid kui ka rahvusvahelisi külalisi ning vahendades kaasaegset tippmalet laiemale publikule, sealhulgas sotsiaalmeedia vahendusel.

Merike Rõtova elutööle annab erilise tähenduse ka tema roll Eesti ühe silmapaistvaima maledünastia kujunemisel. Male on olnud tema peres loomulik ja põlvkondadeülene traditsioon. Seda kannab edasi tema lapselaps Mai Narva, rahvusvaheline meister ja naiste suurmeister, kes mängib malet maailma tipp-tasemel ning pälvis möödunud aastal ajaloolise pronksmedali naiste Euroopa meistrivõistlustel. Mai teekonnal on vanaemal olnud oluline osa – just Merike käis temaga kaasas noorteklassi Euroopa ja maailmameistrivõistlustel, sealhulgas ka näiteks Araabia Ühendemiraatides ja Lõuna-Aafrika Vabariigis toimunud tiitlivõistlustel. Põlvkondlikku järjepidevust kinnitab ka see, et Merike Rõtova tütar, naiste FIDE meister Regina Narva tuli 2024. aastal võistkondlikult senioride maailmameistriks.

Spordipremia silmapaistva panuse eest Eesti korvpalli arengusse

Üllar Kerde

Foto: Erlend Štaub

Üllar Kerde on enam kui viis aastakümnet kestnud karjääri jooksul kujundanud ühe Eesti populaarseima ala nagu nii noorte- kui tippspordis. Tema panus ulatub rohujuuretasandilt kuni rahvuskoondise peatreeneri vastutusrikka ametini. Ta on treener, kes on toonud Eestisse rahvusvahelist edu, kasvatanud üles põlvkondi tippmängijaid ning on oma pühendumuse, nõudlikkuse ja pedagoogilise vaistuga eeskujuks nii noortele sportlastele kui ka kolleegidele.

Tema karjäär algas 1970-ndatel just noortetreenerina ja ta on sellele kutsumusele truuks jäänud tänaseni. Ta on töötanud Audentese Spordikoolis, Tallinna Õismäe Vene Lütseumis ja Jüri Gümnaasiumis, aidates noortel kujuneda mitte ainult sportlasteks, vaid ka täisväärtuslikeks kodanikeks. Tema käe alt on sirgunud sellised Eesti korvpalli suurkujud nagu Rauno Pehka ja Indrek Rumma. Kerde on tuntud oma põhimõttekindluse ja distsipliini poolest, olles kasvataja suure algustähega.

Ta on üks väheseid Eesti treenereid, kes on suutnud viia Eesti klubikorvpalli Euroopa tipu suunas. Tema juhtimisel saavutas Tartu Ülikool / Rock 2008. aastal FIBA EuroCupil 4. koha, mis on taasiseseisvunud Eesti klubikorvpalli säravaimaid saavutusi. Samuti on ta tüüriinud Eesti meeste rahvuskoondise Euroopa meistrivõistluste finaalturniirile, tõestades oma võimekust töötada kõrgeimal tasemel. Pärast pikaaegset panustamist Eesti korvpallimaastikul jätkas Üllar Kerde oma teadmiste edasiandmist Jüri Koolis spordijuhina ning on tänaseni aktiivne, toimetades areenimeistrina Jüri spordihoones.

AASTAPREEMIAD

*Spordipreemia 2025. aasta iluuisutamise
Euroopa meistrivõistlustel naiste üksiksõidus
kuldmedali võitmise eest*

Niina Petrõkina

Foto: Hendrik Osula

Niina Petrõkina on vaatamata suurtele tagasilöökidele jõudnud kõige kõrgemasse tippu. Tema sihikindlus ja järjepidevus on eeskujuks suurele hulgale nii noortele kui ka vanematele sportlastele. Ta on Eesti meister alates 2022. aastast ning esindanud sellest ajast Eestit tiitlivõistlustel täiskasvanute klassis.

Tavainimene ei suuda ilmselt ette kujutada olukorda, mil tuhanded silmapaarid nii tribüünil kui kodudes on naelutatud vaid temale ja kõik ootavad hinge kinni hoides veatut esitust. Ka Niina Petrõkina jaoks oli kodupubliku ees tiitlivõistlustel liidrina jääle astumine esmakordne kogemus. Seda enam on põhjust olla uhke, et ta on nüüdseks juba kaks korda Eesti iluuisutamise pjedestaali kõrgeimale astmele viinud.

Niina Petrõkina suurepäraseid saavutused on kasulikud Eesti uisutamisele tervikuna. Mitte ainult silmapaistva eeskuju tõttu, aga ka praktilistel põhjustel. Nimelt on tänu headele tiitlivõistluste tulemustele Eestil võimalik välja panna lisaks veel teisi iluuisutajaid, kes muidu võib-olla võimalust ei saaks. Seega panustab Niina Petrõkina oma tulemustega otseselt ka teiste sportlaste arengusse.

Spordipreemia eduka treeneritöö ja oma õpilase, iluuisutaja Niina Petrõkina Euroopa meistri tiitlini viimise eest

Svetlana Varnavskaja

Foto: Hendrik Osula

Svetlana Varnavskaja on treener, kes on ka sportlasena jõudnud Eesti meistri-võistluste medaliteni. Tema valitud alal on lisaks tehnilisele sooritusele vähemalt sama tähtis roll vaimsel poolel ja mitmekordne õnnestumine tiitlivõistlustel näitab, et ta on tiptasemel mõlemas valdkonnas.

Ta on oma edukaima õpilase, Niina Petrõkinaga teinud tööd alates algtõdede õpetamisest kuni kõige kõrgemasse tippu murdmiseni. On olnud toeks rasketel perioodidel, mil vigastused ei lasknud tavapärasel moel treenida ning ka siis leidnud lahendused, et treenitav saaks õigel ajal parimas vormis olla.

Mitte keegi pole varem Eesti iluuisutajat Euroopa meistriks viinud. Seda enam pakub rahuldust fakt, et Svetlana Varnavskaja on treenitavaga koostööd teinud juba pikki aastaid. Niina Petrõkina arengukõverat vaadates näeme, et on olemas kõik eeldused, et eduka koostöö jätkudes saab terve Eesti taas rõõmustada.

*Spordipreemia 2025. aasta ujumise lühiraja
Euroopa meistrivõistlustel kuldmedali
võitmise eest*

Ralf Tribuntsov

Foto: Britt Mäekuusk / EUL

Ralf Tribuntsov näitas 2025. aastal ehedalt, et ka pärast tippsportlase karjääri pausile panemist on võimalik tulla tagasi ja isegi tugevamalt kui kunagi varem. Samuti näitas ta, et mõnikord võib sõpradega kihlveo sõlmimisest – isegi selle kaotamise puhul – sündida midagi tõeliselt ilusat.

Olles varasema karjääri kestel heidelnud nii vigastustega kui ka otsinud motivatsiooni, on lühiraja Euroopa meistrivõistluste kuldmedal pärast kolme aastat tipptasemel treenimist kahtlemata erakordne saavutus. Ralf Tribuntsov on kuulunud ujumise Eesti koondisse aastatel 2010–2018 ja uuesti alates 2023. aastast. Taoline sportlastee ei ole kaugeltki tavapärane ning annab kindlasti ka sporditeadusele omajagu mõtteainet.

Eesti rekordeid õnnestus Ralf Tribuntsovil 2025. aastal parandada neljateistkümnel korral. Kui arvestada sellega, et ta on pärast tagasitulekut tipptasemel treeninud vaid mõne aasta, siis on alust loota uute tippaegade püstitamist ka järgmistel aastatel.

Spordipreemia Tanel Visnapile kolme kuldmedali võitmise eest kaugushüppes, 100 m jooksus ja 200 m jooksus kurtide olümpiamängudel ning Tiina Toropile eduka treeneritöö eest

Tanel Visnap ja Tiina Torop

Foto: Erlend Štaub

Tanel Visnap ja tema treener Tiina Torop said hakkama pretседenditu saavutusega Eesti spordimaastikul – nad tulid tiitlivõistlustelt koju lausa kolme kuldmedaliga. Tegemist on tulemuselga, mis tõstab Eesti spordi rahvusvahelist mainet, aitab kaasa kurtide spordi nähtavuse ja väärtustamise kasvule ning pakub tugevat eeskujut noortele sportlastele.

Alustada tõsisemat sportimist alles täiskasvanueas ja seejärel seista poodiumil juba mitmekordse kurtide olümpiavõitjana on tõeliselt inspireeriv lugu. Kolme kuldmedali võitmine erinevatel kergejõustikualadel näitab Tanel Visnapi mitmekülsust ja tipptasemel võistlusnärvit.

Samuti ei ole võimalik alahinnata treener Tiina Toropi panust, kes erinevatel aladel ja kohandatud treeningmetoodikat kasutades suutis sportlase täpselt õigeks ajaks maksimaalsesse võistlusvormi viia. Lisaks rahvusvahelistele tulemustele kurtide spordis on Tiina Toropi juhendatav sportlane konkurentsivõimeline ka Eesti tavakergejõustikus, osaledes meistrivõistlustel võrdväärselt kuuljatest sportlastega. See kinnitab treeneri kõrget professionaalset taset ning võimet valmistada sportlasi ette erivajadusest sõltumata.

Spordipreemia 2025. aasta Eesti aasta nais-sportlase ja noorsportlase tiitli ning ujumise lühiraja Euroopa meistrivõistlustel kahe kuldmedali võitmise eest

Eneli Jefimova

Foto: Arno Mikkor

Eneli Jefimova on aastapreemia laureaat juba viiendat järjestikust korda. Ta on valitud Eesti parimaks naissportlaseks nii 2023., 2024. kui 2025. aastal. Parima noorsportlase tiitli on ta pälvinud aastatel 2021–2025. Kõikidele saavutustele mõeldes on märkimisväärne, et 19-aastase Eneli Jefimova näol on tegu endiselt veel noorsportlasega. Tema järjepidevus, distsipliin ning stabiilselt suurepärase tulemusteni jõudmine on ilmselt iga sportlase jaoks heas mõttes kadestamist väärt.

2025. aastal rõõmustas Eneli Jefimova meid taas tiitlivõistluste medalitega, võites kaks kuldmedalit lühiraja Euroopa meistrivõistlustelt ja samuti kaks kuldmedalit Euroopa alla 23-aastaste meistrivõistlustelt. Eesti rekordeid õnnestus eelmisel aastal parandada kaheksal korral. Ta tõestas, et Ameerika Ühendriikidesse õppima ja treenima minek ei olnud kiirustades tehtud otsus, vaid läbimõeldud samm. Loodetavasti saab selle otsuse vilju maitsta ka järgmistel aastatel.

*Spordipreemia hõbemedali võitmise eest nii
vehklemise Euroopa meistrivõistlustel kui ka
maailmameistrivõistlustel*

Katrina Lehis

Foto: Raigo Pajula / EOK

Katrina Lehis näitas eelmisel aastal oma spordialal harva nähtavat stabiilsust ja kindlat närvi. Vehklemises ei juhtu just üleliia tihti, et sportlane ühel aastal mitmelt tiitlivõistluselt individuaalse medali võidab. Tema võitis eelmisel aastal hõbemedali nii Euroopa kui maailmameistrivõistlustelt ning lõpetas hooaja maailma edetabeli 2. kohal.

Eesti rahvas on tema täpsetele torgetele saanud kaasa elada juba aastaid ning 2025. aasta näitas ilmekalt – Katrina Lehis on taas maailma tipus. Ta on kahtlemata meie vehklejate kuldse generatsiooni liider ning suurepärased tulemused on kasvatanud ka rahva huvi spordiala vastu. Samuti ei saa pisendada asjaolu, et taolised saavutused on motivatsiooniks noortele kõrge potentsiaaliga vehklejatele.

Lisaks individuaalsele edule aitas ta eelmisel aastal heade tulemusteni viia naiskonna (kes valiti Eesti aasta võistkonnaks), jäädes Euroopa meistrivõistlustel napilt medalita ja saavutades maailmameistrivõistlustel 6. koha. Loodetavasti jätkub Katrina Lehise stabiilne vorm ka järgmistel aastatel.

RIIGI KULTUURI- PREEMIAD

ELUTÖÖPREEMIAID

*Kultuuripreemia pikaajalise väljapaistva
loomingulise tegevuse eest*

Krista Kaer – tõlkija ja kirjastaja

Foto: Erlend Štaub

Krista Kaera eluaegne pühendumus tõlkimisele, toimetamisele ja kirjanduse tutvustamisele on Eesti kirjanduspilti hindamatult rikastanud ning aidanud tõsta meie kirjanduse tuntust maailmas. Tänu temale on eestlaste lugemislaua märkimisväärne valik maailmakirjandust inglise ja iiri autoritelt, sealhulgas sellistelt suurkujudelt nagu Doris Lessing, Oscar Wilde, John Banville, David Mitchell, Terry Pratchett ja muidugi laiale lugejaskonnale tuntud J. K. Rowlingi Harry Potteri sari. Tema tõlked on eestlasele suupärased ning säilitavad teoste keelelise täpsuse ja kultuurilise eripära selle kõrgeimal tasemel.

Lisaks sellele, et ta on olnud Eesti ühe tuntuima kirjastuse Varrak peatoimetaja, on tema eriliselt oluline ettevõtmine olnud ka kirjandusfestivali HeadRead korraldamine. Festival on tähtis platvorm Eesti autorite ja lugejate dialogiks ning tugev kultuuriline sild Eesti ja laiema maailma vahel.

Kirjandusmaailmas, kus tõlkija jääb sageli ikka veel nähtamatuks, paistab tema looming silma oma kvaliteedi, ulatuse ja pikaajalise mõju poolest. Kogu ta elu on olnud pühendatud jutuvestmise väele, tõlkekunstile, rahvusvaheliste sidemete tugevdamisele ja kultuuriliste horisontide laiendamisele.

*Kultuuripreemia pikaajalise väljapaistva
loomingulise tegevuse eest*

Raine Karp – arhitekt

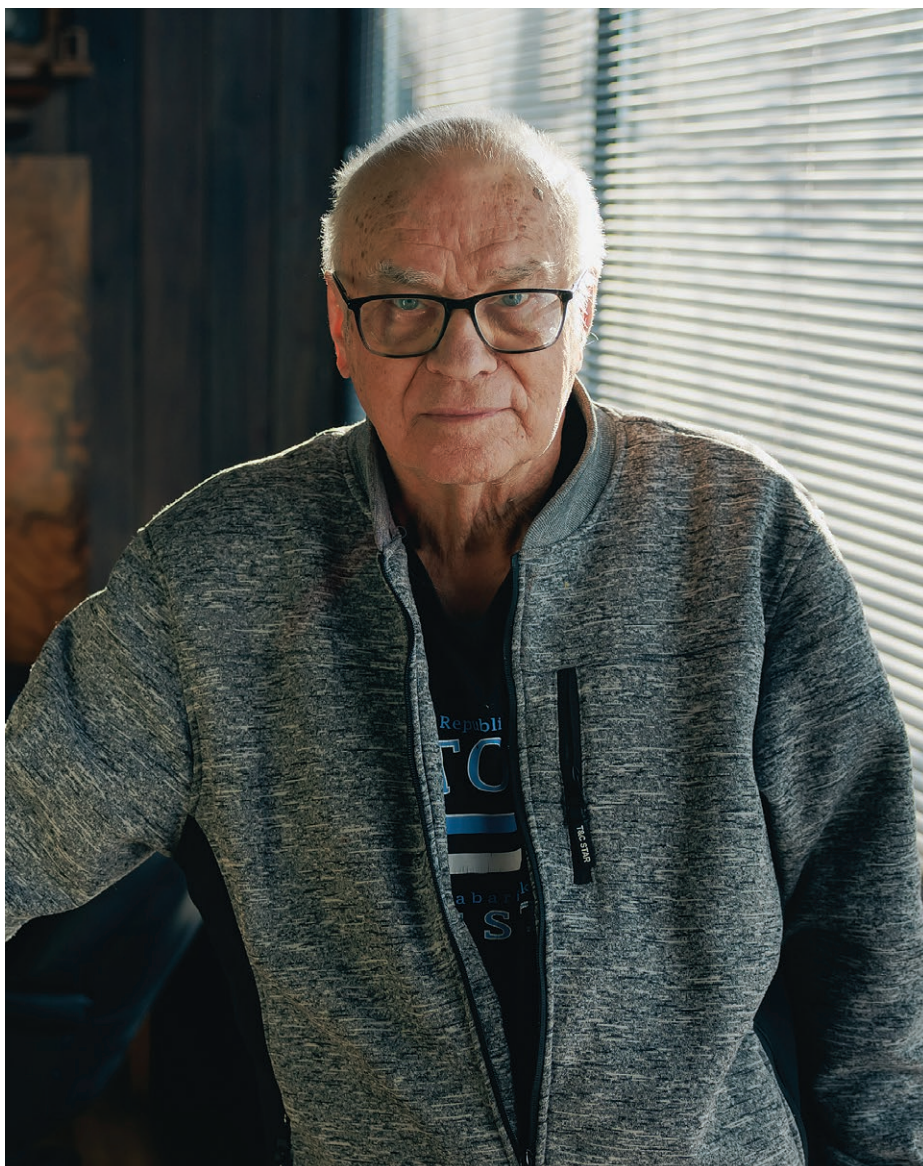

Foto: Martin Ahven / Õhtuleht

Raine Karp on Eesti 20. sajandi teise poole üks andekamaid, võimekamaid ja originaalsemaid arhitekte, kes on erandlik nii Eesti arhitektuuriajaloos kui ka rahvusvahelises kontekstis. Tema teosed on jätnud sügava ja kestva jälje mitmele arhitektide põlvkonnale ning inspireerivad jätkuvalt nii noori kui ka kogenud loojaid. Tema loomingus on läbivalt ajastuomast kaasaegsust – nii linnaplaneeringulistest projektides kui ka kortermajade, eramajade ja suvilate puhul on ta lähtunud oma aja moodsa inimese elutunnetusest. Tema arhitektuuris põimuvad suursugune ja intiimne, kosmopoliitiline ja rahvuslik, tehniline ja esteetiline.

Suurtest avalikest hoonetest on tema loomingu tuntuimateks näideteks linnahall, Välisministeeriumi hoone, Tallinna peapostkontor ja hiljuti Rahvusraamatukogu. Ta on andnud hindamatu panuse meie ruumikultuuri arengusse ning tema loomingulisel pärandil on lisaks kohalikule tähtsusele ka rahvusvaheline kaal – seda Põhja- ja Ida-Euroopa, aga ka laiemalt globaalse moodsa arhitektuuri ajaloo kontekstis. Tema looming on Eesti arhitektuuri visiitkaart.

*Kultuuripreemia pikaajalise väljapaistva
loomingulise tegevuse eest*

Mark Soosaar – dokumentalist, filmitegija,
Pärnu Uue Kunsti Muuseumi looja

Foto: Kairit Leibold / ERR

Mark Soosaar on enam kui 60 aasta jooksul teinud kümneid filme. Tema loomingut on sealjuures iseloomustanud tundlikkus keskkonna suhtes, lakkamatu otsingulisus ja suhe väikeste eripäraste kultuuridega. Ta on looja, kes ei ole tunnistanud oma loomingus mingeid piire. Ta loob ekraanil oma kunstnikumaailmu, ent missioonitundega dokumentalistina ei unusta kohustust ka ajaloo ees. Tema kaamera abil on Eesti kultuurilukku jäädvustunud oma aja teravad sotsiaalsed teemad ja kohalikud kultuuriruumid, nii kujutatavad kui ka elukunstnikud. Samavõrd palju kui loomevabadus, peegeldub režissööri loomingus vabadus liikuda erinevate paeluvate lugude ja ühiskondlike teemade vahel.

Lisaks kultuurielu jäädvustamisele on ta seda ka aktiivselt kujundanud, olles Eesti vanima tegutseva filmifestivali korraldaja ja Pärnu Uue Kunsti Muuseumi asutaja. Eesti filmikunsti ja kultuurimaastikku oleks võimatu ette kujutada ilma tema loominguta.

AASTAPREEMIAD

*Kultuuripreemia interpretatsioonilise
tegevuse eest*

Hans Christian Aavik

Foto: Kaupo Kikkas

Hans Christian Aavik on interpret, kelle mängus kohtuvad tehniline meisterlikkus ja küps muusikaline mõtlemine. Tema esinemisi on iseloomustatud kui haruldast kooslust haprusest ja jõust, kus ka näiliselt lihtne fraas kujuneb tähenduslikuks sündmuseks. 2025. aasta tõi muusikule esinemised maailma tippkontserdisaalides, Viinist ja Hamburgist New Yorgi Carnegie Halli debüüdini. Kriitikud ja kolleegid tõstavad esile tema sügavalt läbimõeldud tõlgenduslaadi, eriti eesti heliloojate muusika esitamisel. Ta on järjekindel Eesti muusika tutvustaja rahvusvahelisel areenil, aga ka jätkuvalt tihedalt seotud kodumaise muusikaeluga.

Kultuuripreemia mängufilmi „Fränk“ eest

Tõnis Pill ja Ivo Felt

Tõnis Pill. Foto: Erlend Štaub

Ivo Felt. Foto: Andres Keil

Režissöör Tõnis Pillil õnnestus oma esikmängufilmis „Fränk“ leidlikult peegeldada ühe põlvkonna noorte igapäevaseid valikuid Eesti väikelinnas. Noor režissöör on jutustanud loo oma tegelaste vahetust ja vahel julmast vaatepunktist ning kogenud produtsendi Ivo Felti toetusel on valminud probleemidest tõukuv, kuid värske ja lootusrikas film sõpruse võidust rikkuva kambavaimu üle. Oma nägemuse ja teemaga on „Fränk“ lisaks noorte vaatajate poolehoidule võitnud ka täiskasvanud publiku tähelepanu.

*Kultuuripreemia Eesti muusika tutvustamise
eest maailmas*

Paavo Järvi

Foto: Kaupo Kikkas

Paavo Järvi roll Eesti muusikakultuuri rahvusvahelisel tutvustamisel on olnud aastakümneid määrava tähtsusega. Tema dirigenditööd iseloomustavad kõrge professionaalsus, selge kunstiline visioon ja sügav vastutustunne Eesti muusika ees. Erakordselt viljaka 2025. aasta keskmes olid Arvo Pärdi 90. sünnipäevale pühendatud kontserdid ja turneed Eesti Festivaliorkestriga maailma mainekaimates saalides, sealhulgas Zürichi Tonhallis, Viini Konzerthausis, Hamburgi Elbphilharmonie's ja New Yorgi Carnegie Hallis. Samal aastal ilmunud heliplaadid, sealhulgas „Credo“, pälvisid kõrget rahvusvahelist tunnustust ning kinnitasid tema rolli väsimatu Eesti muusika eestkõnelejana.

*Kultuuripreemia albumi „Ilmateade“
ja uudisloomingu eest*

Duo Ruut – Ann-Lisett Rebane ja Katariina Kivi

Vasakult: Ann-Lisett Rebane ja Katariina Kivi. Foto: Erlend Štaub

Noorte muusikute koosseis Duo Ruut on leidnud omanäolise ja rahvusvaheliselt kõnetava helikeele, tõlkides eesti pärimuse leidlikku nüüdisaegsesse vormi. Ann-Lisett Rebase ja Katariina Kivi teadlik otsus musitseerida kahekesi ühe kandle taga on kujunenud loovaks väljakutseks, mis nõuab nii tehnilist täpsust kui ka kujutlusvõime julgust. 2025. aastal ilmunud album „Ilmateade“ pälvis laialdast rahvusvahelist tunnustust ning jõudis olulistesse edetabelitesse ja raadioprogrammidesse. Ligi 30 kontserti väljaspool Eestit ning kodumaine koostöö Eesti Rahvusmeeskori ja Tallinna Kammerorkestriga, samuti tantsupeol kõlanud uudislooming kinnitavad nende kunstilist küpsust ja tugevat sidet publikuga.

*Kultuuripreemia näituse „Enn Põldroos.
Kinnismõtete muuseum“ kureerimise eest*

Anders Härm

Foto: Erlend Štaub

Kinnismõtted hoiavad meid kinni ajas, annavad meie suhtele maailmaga intensiivsuse ja agentsuse. Kui kunstnik elab pika elu ja tema looming on erk ning pidevalt muutuv, moodustub kokku metamorfooside pilv, mille vaatlemiseks on vaja tundlikku mõtestajat.

Anders Härmi kureeritud mahukas Enn Põldroosi isikunäitus Kumus tõi publiku ette 2025. aastal meie seast lahkunud kunstniku 73 aasta pikkuse elutöö kihilise, süsteemse ja sisuka ülevaate. Kunstikriitikas tõdeti, et näituse väärtus seisnes esmajoones selle ajalises ja sisulises (aga ka stiililises, ruumilises) mahutavuses, millest kujunes rohkem kui teoste lihtne summa ning mis tegi nähtavaks – või mõnikord ka varjas – maailmu piltide taga, nii öelda aja jälgi teoste sees ja ümber. Ühtviisi nii kunstniku muutumises-olekuid kui kinniskujundeid.

Järelehüüdes jagas kuraator Anders Härm kunstniku viimast läkitust temale. Enn Põldroos oli kirjutanud: „Räämas servadega argielus leidub paratamatult mingi annus valu, mis suudab panna värvid hõõguma. Elu ja valu – eks need kuulu kokku. Kuid kummalisel kombel olen hakanud tajuma selles ka midagi ülevat.“

Sfäärid piltidel. Linad laudadel. Monumentaalsed ja miniatuursed maalid ja gobeläänid. Pühendumus ja kirg. Otsingud ja vabadus. Inimese elu.

RIIKLIKUD HARIDUSPREEMIAD

ELUTÖÖPREEMIAID

*Hariduspreemia aastatepikkuse panuse eest
Eesti haridusse*

Aili Kiin

Foto: Elmo Riig

Aili Kiin on legendaarne Viljandimaa eesti keele ja kirjanduse õpetaja, kelle rohkem kui 50 aasta pikkune pühendunud töö hariduse, kultuuri ja keele väärtustamisel on kujundanud mitmeid põlvkondi noori. Ta on olnud õpetaja, koolitaja, mentor, toimetaja, ainekavade arendaja ja silmapaistev erialaseltside liige. Aili Kiin on rohkem kui kümne õppe- ja juhendmaterjali autor või kaasautor.

Ta on olnud Viljandimaa aineühenduse juht, töötanud Viljandi haridusosakonnas koolide inspektori ja juhataja asetäitjana, osalenud aktiivselt Eesti Emakeeleõpetajate Seltsi ja Emakeele Seltsi töös ning kuulub seltsi auliikmete hulka.

Tema juhendamisel on kümned õpilased jõudnud riiklikele aineolümpiaadidele, luulekonkurssidele ja teadusfestivalidele. Aili Kiini õpilaste seas on edukaid tõlkijaid, toimetajaid, teadlasi ja õpetajaid.

Aili Kiinile on omistatud ka aasta õpetaja tiitel (2002) ning Valgetähe medaliklassi teenetemärk (2003).

AASTAPREEMIAD

*Aasta lasteaiaõpetaja
Julgustab lapsi ise lahendusi leidma ja loovalt
katsetama, muutes iga õpitee eriliseks*

Teele Saar (Kohila Lasteaed Sipsik)

Foto: Christian Johannes Kask

Teele Saar on Kohila Lasteaia Sipsik rühmaõpetaja ning kogenud juhendaja praktikantidele ja töövarjudele.

Ta võimaldab lastel võtta vastutust ja juhtida õppeprotsesse, mille tulemusena saavad lapsed ise loovaid lahendusi leida. Lapsed julgevad katsetada, aga ka eksida ning väljendada oma mõtteid. Näiteks kunstitegevuses oma ideede teostamisel saavad lapsed ise valida vajaliku materjali ja dokumenteerida oma märkamisi – nii on iga lapsel oma õpitee.

Teele Saar kasutab loomuliku õppimisviisi meetodit, mis tähendab, et õpikogemus toimub kontekstis, toetub lasteaia igapäevastele tegevustele ja on lapsi kaasav, nende huvisid arvestav ning mitmekesine. Ta kasutab mängulisi ja personaalselt kohandatud õpetamisviise, kus iga laps tunneb end väärtuslikuna.

Õpetajate esindajana osaleb Teele Saar aktiivselt lasteaia arendustöös nii Eestis kui ka kaugemal, pakkudes uudseid ideid ja mõistes teiste vaatenurki. Ta on Eesti-Ukraina koostööprojektis mentoriks Ukraina Ovrutši linna lasteaiale, kus ta 2024. aastal käis ka kohapeal sealseid õpetajaid abistamas ja nõustamas.

Teele Saar on inimesena inspireeriv ja pühendunud õpetaja, kes toetab iga lapse loovuse ja iseseisvuse arengut, võimaldades lastel kogeda õpikogemust loomulikus keskkonnas, et tunda õnnestumist ning eduelamust.

*Aasta klassiõpetaja
Empaatiline ja uuendusmeelne klassiõpetaja,
kes toob õppetöösse loovust, liikumist ja
digivahendeid*

Kaiel Altpere (Avinurme Gümnaasium)

Foto: Christian Johannes Kask

Kaiel Altpere on Avinurme Gümnaasiumi 1.–4. klasside klassiõpetaja ja klassijuhataja, kelle klassis valitseb soe ja turvaline õhkkond, kus iga õpilane tunneb, et on oodatud.

Ta on suutnud kujundada keskkonna, kus eksimine on osa õppimisest ja iga edusamm on tunnustatud. Ta kasutab mitmeid uuenduslikke õppemeetodeid, sealhulgas Liikuma Kutsuva Kooli põhimõtteid ja tehnoloogiat. Tema klassiruum on täis elu, loovust, liikumist ja rõõmu õppimisest.

Õuesõpe, õpe läbi liikumise, rühma- ja loovtöö või uurimuslik õpe on igapäevane osa tema õpetamismeetoditest. Seda toetab digivahendite edukas kasutamine, mis arendab õpilaste loovust, innovatsiooni ja digipädevust. Õpilaste digioskuste arendamiseks ning digiturvalisuse sidumiseks ainetundidega ühines tema klass Erasmus+ pilootprogrammiga SuperCyberKids, mille raames lõimitakse digiturvalisuse õppematerjalid ainetundidega.

Kaiel Altpere toetab ennastjuhtiva õppija kujunemist ja õpilaste õpioskuste arendamist. Ta innustab õpilasi õppe-eesmärkide seadmisel ning õpetab kasutama erinevaid õpistrateegiaid, enesehindamist ja tagasiside andmist.

Õpetajana lähtub ta põhimõttest, et iga õpilane on oma võimete ja oskustega eriline. Empaatilise, pühendunud ja uuendusmeelse klassiõpetajana on ta suurepärase tänapäevase õpikäsituse elluviija.

*Aasta klassijuhataja
Tugevat meie-tunnet loov klassijuhataja,
kes inspireerib noori julgemalt unistama
ja tegutsema*

Kärt Kaseorg-Korbe (Rapla Vesiroosi Kool)

Foto: Christian Johannes Kask

Kärt Kaseorg-Korbe on Rapla Vesiroosi Koolis eesti keele ja kirjanduse õpetaja ning klassijuhataja.

Klassijuhatajana on ta loonud oma klassis tugeva meie-tunde, tänu millele tunneb iga õpilane end väärtusliku ja kuulda võetuna. Erasmus+ projektide, filmifestivalide, muuseumitundide, ettelugemiste ja meeskonnamängude toel on Kärt aidanud õpilastel mõista, et nad on osa toetavast kogukonnast – ei ole „mina“ ja „sina“, vaid alati „meie“.

Tema klassis leiab igaüks endale midagi – kirjanduskonkursist teaduse huviringini, teatriprojektist kunstinäituseni. Õpetaja oskab märgata oma õpilaste huve ja julgustada neid katsetama uusi suundi, andes neile enesekindlust ja olles ise eeskujuks, tutvustades elukestva õppe tähendust. Üks lapsevanem on öelnud: „Õpetaja Kärdi innustamisel lasi minu poeg hiljuti ühe oma laulu välja ning kõige esimesena saatis ta selle kuulamiseks õpetaja Kärdile. See näitab, kui suur on õpetaja tähendus ja roll meie laste jaoks“.

Õpetaja Kärt Kaseorg-Korbe ei ole ainult klassijuhataja, ta on suunanäitaja, mentor, innustaja ja turvaline tugi, olles oma klassiga täiesti kokku kasvanud. Tema klassi lõpetavad noored, kes mitte ainult ei kuula, vaid ka mõistavad, ning mitte ainult ei unista, vaid ka tegutsevad.

*Aasta põhikooli aineõpetaja
Mitmekülgne ja uuenduslik matemaatika-
õpetaja, kes nakatab õpilasi armastusega
arvude vastu*

Kadri Saaremaa (Tartu Forseliuse Kool)

Foto: Christian Johannes Kask

Kadri Saaremaa on väga mitmekülgne matemaatika õpetamise eestvedaja ja -kõneleja nii oma koolis, Eestis laiemalt kui ka rahvusvahelisel areenil.

Ta peab oluliseks matemaatilise mõtteviisi arendamist ning usub, et kõigil on võimalik matemaatikat mõista. Kadri panustab väga teadlikult selgitamisele, miks on kasulik matemaatikat õppida. Tema sihikindlat tööd iseloomustab hästi ühe lapsevanema tagasiside koolile: „Kadri muutis mu matemaatikat kartva lapse matemaatikat armastavaks lapseks!“ Seda suudab Kadri Saaremaa oma hooliva, süsteemse, teadliku ja tõenduspõhise lähenemisega.

Õppetöös kasutab ta mõtleva klassiruumi metoodikat, kus õpilased tegutsevad väikestes gruppides ja lahendavad ülesandeid püsti seistes. Kadri Saaremaa peab oluliseks koostöist õpetamist ning arendab selle toel õpilaste põhjendamis- ja arutlemisoskust ning oma lahenduskäikude selgitamist.

Aktiivse aineõpetajana on Kadri Saaremaa missioon koolitada ka teisi matemaatikaõpetajaid. Selleks on loodud oÜ Oskuste Labor, mille üks loojatest ta ise on. Lisaks on ta Eesti hariduse ja PISA eduloo hinnatud tutvustaja laias maailmas.

Kadri Saaremaa südameasi on, et matemaatika õppimine Eestis oleks väärtustatud nii õpilaste kui ka õpetajate seas ning selle nimel teeb ta suurepäraselt tööd, olles kõigile silmapaistev eeskuju.

*Aasta gümnaasiumiõpetaja
Sõbralik ja nõudlik muusikaõpetaja,
kes innustab noori õppima ja looma,
tuues kokku teadmised ja kultuuri*

Eve Paap (Hugo Treffneri Gümnaasium)

Foto: Christian Johannes Kask

Eve Paap on muusikaõpetaja ja segakoori Anima koorijuht, aga ka kooli humanitaarainete osakonna juht.

Tema tundides on alati motiveeriv ja humoorikas õhkkond. Õpilased väärtustavad nii uute teadmiste omandamist kui ka tundides tekkivaid diskussioone, sest need on elulised ning põimuvad tänapäevaste teemakäsitlustega. Õpetajana on ta loonud süsteemi, kus õpitakse digikeskkonnas koostöiselt erinevate ajajärgude muusika- ja kultuurilugu ning esitletakse seda oma kaasõpilastele. Oma õpetamismetoodikaid ja tehisarut rakendamist on Eve jaganud ka kolleegidele, et innustada neid uusi lahendusi proovima.

Ka koorijuhina on Eve Paap loonud kooriproovides õhkkonna, kus lauljad tunnevad end hoituna ja kindla seljatagusega, saavutades seeläbi ühise eduelamuse. Tema juhataavas segakooris osaleb aktiivselt 125 õpilast, kellele on auasjaks koori liikmena osaleda pidulikel sündmustel ja laulupidudel.

Eve Paabi sõbralikkus ja heatahtlikkus käsikäes nõudlikkuse ja isikliku eeskujuga on kujundanud noortest treffneristidest haritud, kohusetundlikud ja kultuursed inimesed.

*Aasta kutseõpetaja
Mitmekülgne õpetaja ja loovkirjanik,
kes seob metsanduse õppimise päriselu ja
rahvusvahelise kogemusega*

Veiko Belials (Luua Metsanduskool)

Foto: Christian Johannes Kask

Veiko Belials on Luua Metsanduskooli metsandusõppe kutseõpetaja, kes oskab luua õpikeskkonna, kus õppimine on tähenduslik, huvitav ja seotud päriseluga.

Ta avab õppuritele kutseõppe tähendust juba esimestest päevadest alates, tutvustades uutele õppijatele koolielu ja metsanduse eriala. Oma tundides lähtub ta õppija taustast, huvidest ja võimekusest, kohandades metoodikaid vastavalt sihtrühmale.

Õpikeskkonna elulisust toetavad praktikaseminarid, kus kohtuvad tööandjad, õpetajad ja õppijad – seda nii tagasisideks kui ka koostöövõimaluste loomiseks. Lisaks aitab Veiko Belials rahvusvaheliste projektide abil luua õpikeskkondi metsandushariduses – näiteks FOREE, mille eesmärk on digioskuste arendamine ja põimõppe rakendamine – koostöös Austria, Saksamaa ja Itaalia kolleegidega. Õpilased saavad kogemusi, mis on seotud rahvusvahelise koostöö, digivahendite kasutamise ja innovaatiliste õppevormidega.

Veiko Belials on lisaks ulme- ja lastekirjanik, luuletaja, tõlkija ja harrastuspiltnik. Tema ühiskondlik tegevus ja mitmekülgsus aitavad luua õpikeskkonda, kus õpilased õpivad innustunult ja mõistavad, milleks õpitakse. Veiko Beliali pühendumus toetab nii õppija kui ka kogu kutsehariduse arengut Eestis.

*Aasta huvialaõpetaja
Roobotika eestvedaja, kes sütitab noortes
inseneeriapisiku ja toetab nende loovust*

Liia Tammes (Roobotikakool RoboKaru)

Foto: Christian Johannes Kask

Liia Tammes on robootika huvihariduse eestvedaja ja Eesti ühe suurima robootikakooli direktor, kelle südameasjaks on pikki aastaid olnud noorte nakatamine inseneeriapisikuga.

Tema õpetamismeetodid on väga mitmekülgsed: tehnika ja programmeerimise kõrval on fookuses ka teiste eluvaldkondade üldpädevused. Need on meisterlikult ja teaduspõhiselt omavahel lõimitud, kasutades palju nüüdisaegset probleemi-lahendus- ja projektõppe metoodikat.

Ta on kujundanud oma robootikaringid vastavalt osalejate vanusele ja kogemusele, luues jätkusuutliku süsteemi, mis toetab robootikaga tegelemise võimalust lasteaiast kuni põhikooli lõpuni.

Liia Tammese tegevus on alati personaalne. Oma lakkamatu entusiasmiga inspireerib ta noori arenema ning osalema erinevatel kodu- ja välismaistel võistlustel. Tema juhendatavad on võitnud mitmeid auhinnalisi kohti, FIRST LEGO League'i karikaid ja meistritiitleid.

Ta on aktiivne kogemuste jagaja, mistõttu ei piirdu tema mõju ainult tema enda käe all õppivate noortega, vaid laieneb ka teistele õpetajatele. Robootika tulihingelise eestvedajana on Liia Tammes kujunenud kogu valdkonna üheks arvamuslimidriks Eestis.

*Aasta tugispetsialist
Sädeinimesest sotsiaalpedagoog, kes märkab
probleeme juba eos ja loob usaldust*

Liis Pendla

(J. V. Veski nimeline Maarja-Magdaleena Põhikool)

Foto: Christian Johannes Kask

Liis Pendla on mõistev, väga tark ja rõõmsameelne sotsiaalpedagoog, kellel on suurepärase võime märgata erinevaid probleeme ja murekohti juba siis, kui need on alles tekkimas.

Tal on väga hea suhtlemisoskus, sest ühise keele leiab ta hõlpsalt nii uute õpilaste, õpetajate kui ka lapsevanematega. Liis Pendla juures jagavad oma kõige suuremaid muresid ka need õpilased, kes pole harjunud seda tegema ning kellel pole kodu toetust.

Ta kuulub KiVa tiimi ning on selle eestvedaja oma koolis. Liis Pendla juhtimisel tegeletakse erinevate iseloomude, emotsioonide, suhete ja üksteisega arvestamisega ning järjepidevalt selgitatakse, mis on kiusamine ning mis seda ei ole.

Üks Liis Pendla väärtushoiakute kujundamise viise on ise eeskujuks olemine – mitte kunagi ei räägi ta õpilaste usaldatud lugusid kõrvalistele isikutele, kui seda pole kokku lepitud. Sõnapidamine ja lubaduste täitmine on väärtused, mida ka õpilastes kujundada.

Liis Pendla teeb koostööd koolivälise tugivõrgustikuga – lastekaitse, politsei ja valla sotsiaalosakonnaga. Talle on omistatud Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna prefektuuri tänukiri silmapaistvate teenete eest. Liis Pendla on sädeinimene, kellest kiirgub alati positiivsust, tegutsemistahet ning lahendustele orienteeritust.

Aasta õppejõud
Pühendunud õppejõud, kes toob Oxfordi ja
Cambridge'i kogemuse Ida-Virumaa tudengiteni

Jasper Adamson
(Tallinna Tehnikaülikooli Virumaa kolledž)

Foto: Christian Johannes Kask

Jasper Adamson on Tallinna Tehnikaülikooli Virumaa kolledži vanemlektor, kes valis maailma tippülikoolides – Oxfordis ja Cambridge'is – teadlaskarjääri lõpetamise järel oma töökohaks Ida-Virumaa.

Tema tundides ei jää ükski üliõpilane märkamatuks, juba esimeses loengus motiveerib ta tudengeid üksteist tundma õppima, luues kogukonnatunnet ja soodustades avatud suhtlust. Ta kasutab õppetöös teadlikult aktiivõppe elemente, kaasates üliõpilasi küsimuste, arutelude ja praktiliste ülesannetega ning sidudes teoreetilised teadmised praktiliste probleemide lahendamisega.

Jasper Adamson on pälvinud üliõpilaste sügava lugupidamise ja usalduse tänu oma pühendumusele, empaatiavõimele ja kõrgetasemelisele pedagoogilisele meisterlikkusele. Tudengid tunnevad, et neid toetatakse kogu õppeprotsessi vältel.

Hinnatud teadlasena panustab ta aktiivselt ka teaduse populariseerimisse, kirjutades artikleid, mis muudavad keerulised teadusteemad kergesti mõistetavaks ja seotuks ühiskonna arenguvajadustega, näiteks keemiatehnoloogia võimalustest alates kosmeetikast kuni tuumaenergeetikani.

Jasper Adamson on õppejõud, kes ühendab kõrgetasemelise teaduspädevuse, õppijakeskse pühendumuse ja ühiskondliku vastutustunde, muutes keerulise teadmise noortele kättesaadavaks ja inspireerivaks.

*Aasta õppeasutuse juht
Selge visiooniga juht, kes viib kooli rahvus-
vahelise teadus- ja arengukoostöö partneriks*

Ulla Preeden (Tartu Tervishoiu Kõrgkool)

Foto: Christian Johannes Kask

Ulla Preeden on selge visiooniga koolijuht, kes rõhutab järjekindlalt rakendus- kõrghariduse olulisust ning hariduse kvaliteedi rolli tervishoiuvaldkonna spetsialistide koolitamisel.

Ta hindab kõrgelt praktilähedast õpikeskkonda. Tartu Tervishoiu Kõrgkoolil on olemas suurepärane füüsiline õpikeskkond ja innovatiivsed õppevahendid füsioteraapiast radiograafiani.

Tema juhtimisel on koolis avatud, õppimisele ning arengule suunatud töökeskkond, kus ta suunab juhina kõrgkooli töötajaid ennast pidevalt täiendama nii erialaselt kui ka pedagoogiliselt, sealhulgas tegema ka rahvusvahelist koostööd. Rakendusuuringute läbiviimise eestkõnelejana on tänu Ulla Preedeni panusele loodud olukord, kus kõrgkoolist on saanud avastavate uuringute koostööpartner. Üliõpilaste ja õppejõudude kaasatus on võimaldanud aktiivset teaduse populariseerimist koolis.

Ta on õppeasutuse pikaajalise strateegia eestvedaja ja teeb kõik selleks, et kõrgkool kohaneks keskkonnamuutustega, mis on vajalikud konkurentsipüsimiseks ja toimimiseks tunnustatud õppeasutusena.

Ulla Preeden on nii kõrgkoolis kui ka koostööpartnerite hulgas austatud ja armastatud juht, liider ja eestvedaja, kes on inimesena hooliv ja heatahtlik, kellel on süda õige koha peal.

*Aasta hariduse sõber
Kosmosehariduse edendaja, kes viib noored
kokku teadlaste ja ettevõtjatega, et innustada
tulevasi tegijaid kosmosevaldkonnas*

ESERO (European Space Education Resource Office)
Eesti Euroopa Kosmoseagentuuri projekt
(Tartu Ülikooli Tartu observatoorium)

Vasakult: Tanel Liira, Triin Abolin, Heli Lätt, Anu Tuvikene, Kadri Tinn ja
Tõnis Rüütel. Foto: Christian Johannes Kask

Eesti liitus Euroopa Kosmoseagentuuriga (ESA) aastal 2015. ESA on loonud kosmosehariduse kontorite võrgustiku ESERO, mille Eesti filiaal paikneb Tõraveres Tartu Ülikooli Tartu observatooriumis.

ESERO Eesti tegeleb väga süsteemselt loodus- ja tehnoloogiavaldkonna populariseerimisega Eesti koolinoorte seas ning viib gümnasistid aegsasti kokku Eesti kosmosevaldkonna ettevõtete ja ülikoolide eri instituutidega.

Heaks näiteks on suvine teadusmalev, mis kestab kaks ja pool nädalat ning annab kosmosehuvilistele noortele võimaluse alustada oma praktilise loovtöö tegemist observatooriumi teadlaste ja inseneride juhendamisel. Selle tulemusena valmivad igal aastal kõrgetasemelised uurimistööd, mis on võitnud konkurssidel auhinnalisi kohti.

ESERO Eesti meeskond pakub ka õpetajatele koolitusi, õppematerjale ning hariduslikke projekte. Tegemist ei ole pelgalt võimaluste loomisega, vaid kõikide tegevuste puhul on üles seatud õpetajat toetav tugisüsteem, mille abil saab õpetaja uusi algatusi ellu viia ka klassiruumis, nt CanSati ehitamine või kosmosematerjalide katsekastide laenutamine.

ESERO Eesti meeskond on teinud väga teadlikku tööd, et ka väike Eesti oleks kosmoseriik, kus on olemas järelkasv kõrgtehnoloogilisele teadusharule.

*Aasta haridustegu
Mõjukas haridussündmus, mis toob kokku
tuhanded noored ja näitab elektrivaldkonna
rolli ühiskonnas*

Elektrivaldkonna noortefestival Positron
(Eesti Elektritööde Ettevõtjate Liit)

Vasakult: Kaarel Jänes, Brenda Pent, Timo Raimla, Elis Vedom ja Krister Peetmaa.
Foto: Christian Johannes Kask

Eesti Elektritööde Ettevõtjate Liit on loonud ainulaadse sündmuse, mis tõi 2024. aastal kokku ligi 15 000 noort, kellele läbi mänguliste ja praktiliste tegevuste näidati elektrivaldkonna rolli ühiskonnas.

Noortefestival on ainulaadne, sest selle korraldas elektrivaldkonna ettevõtete esindusorganisatsioon ilma välise rahastuseta. Täielikult eraalgatusel ellu kutsutud sündmus viis kokku haridusasutuste reaalainete õppetöö elektrivaldkonna praktiliste vajaduste ja võimalustega.

Positroni eesmärk on pakkuda õppetegevusele praktilist tuge ning seostada õpitav reaalse ametite, ettevõtete ja elektrivaldkonna rollide ja tegevustega. Positron annab õpilastele selge perspektiivi, kuhu suunata oma haridus ja karjäär, et saada elektrialal edukaks.

Positron 2024 pakkus õppijatele võimaluse mõista, et elektrivaldkonnas leiab rakendust igaüks, sõltumata tema võimetest või ambitsioonidest. Festivalil kohtusid õppijad ühiste praktiliste tegevuste käigus elektrivaldkonna ettevõtjatega, kuulsid otseallikast lugusid, kuidas keegi on oma kutsumuse leidnud ja edukaks saanud.

Noortefestival andis inspiratsiooni tulevikuvalikute tegemiseks, aga ka teadmise, et millegi saavutamiseks on ise vaja ettevõtlik olla. Positron tuli, leidis oma koha ning jätkab edaspidi iga-aastase noorte haridussündmusena.

